

Dostavek uredništva: Naš dopisnik ni rekel, da je na Grebenjsko šolo meril, še menje, da bi bil on edino na njo mislil, marveč on nam je poročal o žalostnih nasledkih ponemčevanja po šolah na Koroškem ravno tako, kakor se je tudi v druge slovenske liste pisalo. Da v Grebenji vsaj nekaj slovenščine v šoli trpijo, to poizvedeti iz dopisa g. nadučitelja, ki nam je blagovolil „odgovor“ doposlati, bilo nam je jako všeč in mu izrekamo svojo zahvalo. Toda dostavimo, da je vendar za Slovenca še vsakako žalostno in celo proti priznanim pedagogičnim načelom to, kar se godi v Grebenjski šoli. Ljudska šola nima prvotno namena otrokom vbijati tujih jezikov. Materinščina (slovenščina) ima biti podlaga in torej podučni jezik celi čas in v vseh predmetih, posebno za nemščino. Le tako je mogoče, da se nauči prvega in drugega, sicer nezna nobenega! Kder se mlademu človeku prvi utisi in zapopadki v materinščini zadobljeni kmalu stegnijo z izrazi tujega jezika, ondi ne more druga biti, nego sama zmedenost; izreajo se pravi „trepi“ ne samo v ljudskih, ampak tudi v višjih šolah. Pravilno ne umejo ne nemški, ne slovenski, in torej tudi zmedeno mislijo in govorijo. Žalostno!

Iz Velenja. (Razne stvari.) Naše gasilno društvo je že osnovano. Vodstvo njegovo je sledeče: Gg. France Skubic predsednik, Josip Rak podpredsednik, Stropnik, France Meža, Ivan Švarc odborniki. Ognju bomo tedaj skusili se braniti, ne tako toči, ki je nas pred 10 dnevi jako prestrašila pa vendar ne toliko poškodovala. V nekaterih krajih št. Ilja in v Kančem je grozdje sicer dobro skrcala, drugod pa le sem ter tje kaki grozd zadela. Če bi nam še ajda in vino slabo potegnili, imeli bi letos zopet eno izmed sedmih medlih let. Sadja ni čisto nič, belega žita čisto malo, krompir gnijje, turšice malo in malokje lepa, fižol povsod slab. Ajda bo nam pomagala glad krotiti. Vino na žganke se tudi dobro prileže in človeka ne poživini tako, kakor žganje. Bogu bodi hvala in zraven tudi našemu glavarstvu, da je začelo vendar to nezgodo preganjati. V vsaki krčmi, prodajalnici, kruharnici itd. se je še pred nekoliko tednov brez vsakega dovoljenja žganjarilo — ali temu je konec. C. k. glavarstvo v Slovenjgradu je take ne bodi jih žganjeprodajalce z globo 5 fl. obiskalo, jim trdno prepovedalo še točiti in kakor sem pozvedil, ne bo več tako lahko kdor si bodi pravice dobil žganjariti. Tako je prav! Žganjepivec se vseh sredstev posluži, da le krajcarček za glažek smrادلjivke dobi — drugači ne morem reči; ker ne da bi pošteno žganje navadno točili, točijo mešanico ocnranega špirta in Bog ve, kaj še zraven. Potem pa se godé hudobije vsake baže. Evo slučaj. Danes teden so v št. Janžu ljudje od meše gredé našli malo od ceste zavlečenega in s praprotom pokritega človeka. Po obleki soditi je bil boljšega stanu in gotovo umorjen; ker mrtvec se samega sebe ne more pokriti. Radi tega so

tisti, ki so kterega možkega že kakih 5—6 tednov pogrešali, prošeni se oglasiti. Truplo se ni moglo več spoznati, ker je bilo že preveč segnjilo in po zdravniške preiskavi 4—5 tednov tam ležalo.

Od sv. Janža pri Velenji. (Umorstvo). Nit človeškega življenja je zelo slaba; lahko se pretrga vsak trenotek; ali kje in kako, tega ne vé nikdo. Razne dogodbe nam glasno pravijo: spomni se smrti. To nam spričuje tudi v naših krajih nenačaden prigodek, o katerem smo zvedeli na angeljsko nedeljo. Ko so ljudje šli zjutraj od službe božje, našli so nepoznanega mrliča. Na poti od cerkve proti „Mostnarju“ v okolici Črnjava vodi steza skozi gozd, Loka imenovan. Nek neprijeten duh je pri ljudeh vzbudil pozornost ter so začeli iskati po vzroku. Nekoliko sežnje od pota za grmom zasledijo že jako razgnjito možko truplo. Kakor je spoznala preiskovalna komisija, je nesrečnik ležal že blizu dva meseca na nepovoljni postelji. Ker je bil s praprotjem pokrit je to znamenje, da se ni sam usmrtil. Dušo je izdahn timer bržčas na poti, ker se dozdeva, da je bil na svoje ležišče privlečen. Bilo mu je okoli 35 let. Lubanja je cela, lasi rujavi in malo kodrasti, lice razpadlo. Prsa vidijo se zbita. Roka je (menda vsled brambe) prelomljena. Trup je precej strohnen. Mrlič imel je oblečeno belo srajco, zakapčeno s kostenimi gumbi, na katerih je podoba bršljanovega lista. Prsnik je bel, hlače temnorujave, čizmi lepe. Sajnje, klobuka, denarja, papirjev, vsplah ni ničesar, po čem bi mogli zvedeti, kdo da je. Po oblačilu sodeč moral je biti srednjega stana, morda je potoval pak prišel v družbo nevarnih sopotnikov, ki so mu življenje prikrajšali spoznavši njegove ugodne okoliščine. Dne 1. septembra izročen je materi-zemlji pri sv. Janžu.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Najvažnejša novica je dnes vmarširanje avstrijskih vojakov v Novi-pazarski turški okraj pod poveljništvom vojvode Würtemberga. Na praznik Marijinega rojstva zgodaj ob 6. uri mahnil je general Kilič proti Plevljam; naprej je šel bataljon regimenta šte. 41., na desni lovski bataljon šte. 25. na levi bataljon šte. 41. na sredi pa ostala bataljona in še regiment šte. 44., ena škadrone husarjev, 2 bateriji kanonov, 1000 živali toverskih. Ljudje in živina so veliko trpeli zaradi slabe poti po skalnih planinah, po 4300 črevljev visokih. Okoli poldne prilezli so v Kovač-ban, kder so se utaborili; drugi den so prodirali proti Plevljam. Druga brigada pod generalom Obadovičem je isti den zapustila Višegrad in prišla nad Uvac, Priboj do Banje, kder se je tudi utaborila. Obadovič ima seboj regiment šte. 24. potem 31. lovski bataljon, 1 baterijo kanonov in 1 škadrone husarjev. Nesreča se do sedaj nobena ni pripetila; turški vojaki se pred našimi brž pomikajo nazaj, prebivalcev je malo videti;

le to se vojakom čudno zdi, da po planinah pogosto gorijo gozdi. Zadnji ogenj v Sarajevu bil je precej zadušen, pogorele so 4 hiše. — Svitli cesar so v Lincu obiskali letno razstavo pridelkov in bili od ljudstva navdušeno sprejeti. Črnogorski knez Nikolaj dobil je od cesarja v dar 4 lepe konje iz Lipice in krasen voz; 11. sept. se odpelje knez domov. Nadvojvodinja Kristina je zaročena s španjskim kraljem, cesar so kot glavni cesarske hiše uže privolili. Baron Haymerle postane 20. sept. naslednik ministra grofa Andrasya, ki tedaj res odstopi. Seboj vzame 21 redov ali ordnov, tudi ima čast feldmaršal-lajtnanta. Državni zbor bo sklican dne 26. sept. Ministri mu predložijo proračun za l. 1880. postavo o prenapredbi dače, postavo o prihodnini (Personal-Einkommensteuer), postavo zastran Bosne in Hercegovine, stavljenja Arliške železnice na Tirolskem, postavo o prenapredbi posilnega legaliziranja in postavo zoper oderuhe. Tako je prav! Žalostni glasi dobajajo iz Istrije in Primorskega. Zarad slabe letine žuga ljudem lakota.

Vnanje države. Nepričakovan udarec dobili so Angleži v Afganistanu. Komaj premagani Afgani so se v glavnem mestu vzdignili vsaj na videž zoper svojega vladarja Jakub-Khana, je ki z Angleži mir sklenil, ga zaprl v grad, potem pa napali hišo, kder je stanoval angleški poslanik Kavagnari in jegovih 70 angleških spremljevalcev; hud boj nastane, in naposled je Kavagnari s 65 tovarši ubit, hiša požgana. Angleži se jeze tresejo in tirjajo, naj vojska takoj mahne v Kabul in ga do tal razdene. Bo pa težko vse po želji Angležev šlo. Bržčas je Jakub-Khan zvit glava vse to zankazal in torej je mogoče, da pokne drugi angleško-afganistanski boj! — Turkiški sultan je iz Amerike dobil 27.000 zabojev streljiva in Osman-paša želi s 35.000 Turki kresnoti po Grkih, ki imajo na meji 2 tabora in ondi zbranih 34.000 mož in 70 kanonov. Prepričani se je začel zavolj tega, ker Tarek neče Grkom prepustiti kos zemlje, kakor je bil lani pri sklepanju Berolinskega miru obljubil. — Ruski car se je iz Varšave vrnil v Livadijo in namesto umrlega Lazarjeva odposlal generala Tergusakova nad Turkmene, znanega junaka iz turške vojske v Armeniji. Bismark snuje za l. 1885 svetovno razstavo v Berlinu. Francozi izganjajo šolske brate in jezuite iz šol, a pozivljajo domov socialiste, ki so l. 1871. Pariz užgali; eden teh divjakov je uže zopet izvoljen v mestni zastop Parizki. Težko, da je še narod na svetu, lehkomišelnejši od Francozov. V Rimu je umrl najstarejši brat papežev, Karol Pecci, star 85 let. Bog daj Leonu XIII. dojeti leta svojega brata. Marokansko cesarstvo bi radi Španjolci pograbili, ker jim je prav prilično in blizu v Afriki; toda Angleži se bojijo za svoj Gibraltar in so začeli temu nasproti marokansko mesto Tanger s šancami obdajati in na nje težkih kanonov nasajati.

V Londonu pa so sedaj v morje spustili ladjo „Orient“ za vožnje v Avstralijo, kamor ima v 35 dneh priplavati; ladja nese 108.000 centov blaga, 2000 ljudi in 400 konj. Odhajala bo v Avstralijo okoli južne Afrike, a vračala se domov skoz Sueški kanal. —

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevu.

IV. Mohamedanskih šol je kakih 50, ali le početnih za prvence, v katerih se otroci učijo turških in arabskih molitvic, katerih nikdar in nikoli ne razumijo. Le dopoldne po dve uri se shajajo pri svojem učitelju, kteremu je boljše mar za domače delo, nego za podučevanje. Najbolj mikala je moja radovednost medresa ali visoka šola za turške bogoslovce in pravdoznance, ki stoji blizu Begove džamije. Ko jo dne 14. oktobra 1878. obiščem, zvedel sem mnogo zanimivega, resnega in smešnega. Skozi močne železne vrace sem stopil na dvor, ki obdaja visoko, okroglo šolsko poslopje. Pri kapiji (velikih vratih) sta stala dva čedno vzraščena mladenčca, kakih 18 do 20 let. Takoj nju poprosim, da bi mi hotela razkazati šolske priprave, sobe, knjige, red in načrt svojih študij. Sprva me pogledujeta jezno in srpo, kakor sumljivega postopača, a konečno se vendar omečita in me peljeta skozi visoke duri, nad kterimi se je zvijal v velikanskih, prav zavibanih črkah arabski napis, v notranje dvorišče, kterega sredo je kinčal lep, kamenat vodujak. Na to mahne stareji z desnico na desno in levo rekoč: eto ti naše sobe, v kterih bivamo in knjige čitamo in se učimo. Če pa želiš, kaj več zvedeti o našem stanju, stopi v to le sobo k „modremu“ hafizu Nikšiću. Tega nasveta se brez obotavljanja poslužim. Sobica, tesna in nizka, je popolen kvadrat; svetloba jej prihaja skozi dve okenci. Po tleh je bil raztegnen rudeče-zelenkast sag (tepih). V kotu levo od vrat je stala mala peč, v kateri je tlela žerjavica. V drugem kotu, kjer je modrijan čepel, slonela je nizka stolica, na kterej je ležalo nekaj papirja in železno pero; nad to pisno pripravo je tičala v zidu lesena polica, na kteri so bile po koncu zložene, v črno usnje vezane knjige, pisane v turškem in arabskem jeziku. Gospodar sobe je bil srednje ne ravno čvrste postave, podolgovatega lica, neznano gostih obrvi, pod kterimi so mu žarele oči, kakor dva plamena v kakej kovačnici. Okoli finega fesa z dolgo svilen kito je bil zasukan znožnobeli turban, znamenje posebne časti in odličnosti. V vsem svojem vedenju je kazal neko mirno ponositost in resnobno grandezo (mogočnost), ki ste vselej znak pravega, vnetega muhamedanca. Mudil se še nisem dolgo v sobi, ko se priveja v njo drugih pet bradastih dijakov, ki so posedli po kotih. Bili so prijaznega in uljudnega obraza, izvzemši ednega. Debel vrat